

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 ผู้วิจัยจึงเสนออภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 จากการศึกษาความเชื่อในอัตลัษิต-ปรัลัษิตของนักเรียนในกลุ่มต่าง ๆ ผลปรากฏดังนี้ คือ

1.1 จากการศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อในอัตลัษิต-ปรัลัษิตระหว่างนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบให้ความคุ้มครองมากไป และแบบทอดทิ้ง ผลปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบให้ความคุ้มครองมากไป และแบบทอดทิ้ง มีความเชื่อในอัตลัษิต-ปรัลัษิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวคือ นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความเชื่อในอัตลัษิตสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งอย่างมีนัยสำคัญ

การที่ผิดเรื่อง ซึ่งได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความเชื่อในอัตลัษิตสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งนั้น น่าจะเป็นเพราะนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยได้รับความรัก ความอบอุ่น ได้รับการสนับสนุนและการยอมรับจากพ่อแม่ในการที่จะแสดงออกซึ่งความคิดเห็น ความสามารถต่าง ๆ ได้อย่างเป็นอิสระ เฮอร์ล็อก (Hurlock 1967: 426) กล่าวว่า "เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะมีอารมณ์มั่นคง มีเหตุผล รู้จักไตร่ตรองและมีความรับผิดชอบ" ซึ่งนับเป็นปัจจัยที่จะเสริมแรงให้เขามีความเชื่อในอัตลัษิตเพิ่มมากยิ่งขึ้น ดังที่ลัฟคอร์ท (Lefcourt 1976: 100) ซึ่งได้ทำการประมวลผลงานวิจัยเกี่ยวกับกรอบรมเลี้ยงดูกับความเชื่อในอัตลัษิต-ปรัลัษิตเป็นจำนวนหลายชิ้น ได้ให้ความเห็นสรุปว่า "ผลงานวิจัยดังกล่าวทั้งนี้ให้ผลลัพธ์ที่สอดคล้องกันทั้งนี้ว่า การที่พ่อแม่ให้ความอบอุ่น ให้การส่งเสริมสนับสนุน และกระตุ้นแรงเร้าให้เด็กเกิดการรับผิดชอบต่อการเสริมแรงที่เป็นผลเนื่องมาจากกรกระทำของเขาเองจะเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งซึ่งผลให้เด็กมีพัฒนาการของความเชื่อไปในด้านอัตลัษิต" ซึ่งตรงกับทฤษฎีของแลททอว์สกีและคณะ

(Katkovsky, et al. 1967: 774) ที่ว่า "ความมั่นคงปลอดภัยที่เด็กได้รับจากพ่อแม่ที่ให้ความรัก (Loving) ไม่ข่มขู่ (Nonthreatening) เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการที่จะทำให้เด็กเกิดการสำเหนียกถึงความรับผิดชอบหรือเกิดความเชื่อในอัคติชิตต่อการเสริมแรงทางลบที่เขาได้รับ"

แต่ในทางกลับกัน การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง เป็นแบบของการอบรมเลี้ยงดูที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าตนเองถูกเกลียดชัง ไม่เป็นที่ยอมรับ พ่อแม่ไม่สนใจต่อความรู้สึกหรือความต้องการของตน ใช้วิธีการลงโทษรุนแรงตามอารมณ์ และคุกคามเทียบ โดยไม่ให้คำแนะนำหรือร่วมมือช่วยเหลือในโอกาสอันควร ฮอฟฟ์แมนและลิปพิทท์ (Hoffman and Lippitt 1964: 945) ได้กล่าวว่า "เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งนี้จะรู้สึกขาดที่พึ่งที่มั่นคงในชีวิต ทำให้เด็กไม่มีความเชื่อมั่นในตนเองและกลายเป็นคนไม่มีความรับผิดชอบ ทั้งนี้ตรงกับแนวคิดของสมพงษ์ ศิริพัฒน์ (2517: 47) ว่า "การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งทำให้เด็กมีอารมณ์ไม่มั่นคง ขาดความเป็นระเบียบ ไม่เคารพกฎหมาย ควบคุมจิตใจตนเองไม่ได้ ซึ่งเป็นลักษณะของคนที่ขาดความรับผิดชอบ" และ เกโซ สวานานท์ (2510: 67-69) ที่กล่าวว่า "เมื่อพ่อแม่ทอดทิ้งไม่เอาใจใส่ต่อลูก ยอมทำให้ลูกรู้สึกไม่ปลอดภัยในอารมณ์ รู้สึกว่าชีวิตว่าเหวไม่มั่นคง และมักจะส่งผลให้มีพฤติกรรมออกมาในรูปของการปฏิเสธ เป็นคนที่ขาดความรัก ทั้งยังให้ความรักแก่ใครไม่เป็นอีกด้วย" นอกจากนี้ มัวร์สันด์ (Moursund 1976: 330) แสดงความคิดเห็นว่า

พ่อแม่ที่ไม่ให้ความอบอุ่นแก่ลูกในเวลาที่ถูกทอดทิ้ง พ่อแม่ที่มักแต่สาละวนหมกมุ่นอยู่กับเรื่องอื่น ๆ จนไม่ค่อยมีเวลาให้ลูก หรือพ่อแม่ที่แสดงความรัก ความดูแลเยียวเกรี้ยวโกรธต่อลูกตามความขุ่นข้องอารมณ์ยอมเป็นสิ่งเสริมสร้างให้เกิดบรรยากาศที่ทำให้เด็กเกิดการรับรู้ เมื่อใดก็ตามที่เขาได้รับคำชมเชย การสวมกอด หรือความสนใจจากพ่อแม่ นั่นก็เป็นเพราะเขาโชคดีจริงๆ และในความคิดของเด็ก เด็กจะเกิดความรู้สึกว่าความสัมพันธ์ระหว่างเขากับพ่อแม่ไม่มีลักษณะคงที่แน่นอนหรือไม่อาจจะคาดการณล่วงหน้าได้ เนื่องจากพฤติกรรมใดๆ ที่เขาแสดงออกไปนั้นจะเป็นสิ่งที่น่ามาซึ่งการขมขื่นหรือการลงโทษจากพ่อแม่เป็นเรื่องของโชคหรือความบังเอิญโดยแท้จริง ในที่สุด ก่อนที่เด็กจะมีโอกาสได้ออกไปเผชิญโลกกว้างตามลำพังด้วยตัวเขาเอง เขาจะเกิดความซึมซาบว่าตัวเขาเองนั้นไร้สมรรถภาพที่จะมีอิทธิพลเหนือสิ่งที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อชีวิตของเขา สิ่งนั้นคือ ความรักจากพ่อแม่ ดังนั้น จึงสามารถที่จะสรุปได้โดยปราศจากข้อโต้แย้งใด ๆ ว่า เด็กที่เติบโตในสิ่งแวดล้อมดังกล่าวมานี้ ย่อมจะถูกโน้มน้าวให้เกิดซึ่งแนวทางของความเชื่อไปในทางปรัลลิต

โดยเหตุผลที่กล่าวอ้างมานี้ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจึงมีความเชื่อในอัครลัทธิสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอคทั้ง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยโดยส่วนใหญ่ที่กล่าวไว้ในบทที่ 1 หัวข้อเรื่องงานวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูกับความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรลัทธิ ได้แก่ งานวิจัยของแกทคอฟสกีและคณะ (Katkovsky, et al. 1967) ที่พบว่า การที่พ่อแม่ให้ความรัก ความอบอุ่น ให้การยอมรับ และช่วยเหลือในโอกาสอันควรจะส่งเสริมให้เด็กมีความเชื่อในอัครลัทธิสูงกว่าพ่อแม่ที่เลี้ยงดูลูกด้วยวิธีการลงโทษ การปฏิเสธ และการตำหนิติเตียน ชอร์ (Shore 1967) พบว่า เด็กที่รับรู้ว่าคุณแม่ใช้วิธีการควบคุมทางจิตวิทยา (Psychological control) มากกว่า กล่าวคือให้ความอบอุ่นและให้การยอมรับน้อย จะมีความเชื่อในอัครลัทธิต่ำกว่าเด็กที่รับรู้พ่อแม่ของตนในลักษณะตรงข้าม เดวิส และเฟร์ส (Davis and Phares 1969) พบว่า นักศึกษาที่มีความเชื่อในอัครลัทธิสูงรายงานว่าพ่อแม่มักใช้การปฏิเสธ (Rejection) การบังคับข่มขู่ (Hostile control) การฝึกวินัยที่ไม่สม่ำเสมอ (Inconsistent discipline) และแสดงความไม่สนใจใยดี (Withdrawal) กับเขาน้อยกว่ากลุ่มนักศึกษาที่มีความเชื่อในอัครลัทธิต่ำ โนวีกีและซีเกล (Nowicki and Segal 1974) พบว่า เด็กที่มีความเชื่อในอัครลัทธิจะรับรู้ว่าคุณแม่อบรมเลี้ยงดูตนแบบให้ความรักและให้การส่งเสริมสนับสนุนตนมากกว่าเด็กที่มีความเชื่อในปรลัทธิ และข้อค้นพบของโรทเนอร์และคณะ (Rohner, et al. 1980) ที่พบว่าในระหว่างช่วงอายุ 9-11 ปี ความเชื่อในอัครลัทธิของเด็กจะเพิ่มขึ้นตามการรับรู้ว่าคุณแม่ให้การยอมรับตนมากขึ้น ส่วนเด็กที่รับรู้ว่าคุณแม่ปฏิเสธจากพ่อแม่ นั้น ไม่มีคะแนนความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรลัทธิเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด

ส่วนการที่เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบให้ความคุ้มครองมากไปไม่มีความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรลัทธิไม่แตกต่างกัน (อาจจะเนื่องมาจากในสังคมไทยเรา ความผูกพันระหว่างพ่อแม่-ลูกยังคงมีอยู่อย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะในครอบครัวที่ไม่ประสบกับปัญหาบ้านแตก หรือมีปัญหาในชีวิตสมรสนั้น การอบรมเลี้ยงดู ถึงแม้จะเป็นแบบประชาธิปไตยหรือแบบให้ความคุ้มครองมากไป พ่อแม่ก็มักจะให้ความรัก ความอบอุ่น ห่วงใย คอยดูแลสอดส่องการกระทำและความเป็นอยู่ของลูกอยู่เสมอ ไม่ปล่อยปละละเลยทอดทิ้งลูก การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากไป แม้จะเป็นการปกป้องควบคุม แต่ก้ปกป้องอย่างมีเหตุผล เพื่อให้ลูกของตนต้องประสบกับเหตุการณ์ที่เลวร้ายที่อาจทำให้ได้รับอันตรายหรืออาจจะทำให้เด็กเกิดความหวาดกลัวจนไม่กล้าที่จะทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเองอีกต่อไป ซึ่งย่อมเป็นการสกัดกั้นการพัฒนาความเชื่อในอัครลัทธิของเด็ก (Lefcourt 1976: 100) ดังนั้น พ่อแม่ที่อบรมเลี้ยงดูลูกแบบประชา-

ธิปไตย หรือแบบให้ความคุ้มครองมากไปจึงต่างก็เป็นพ่อแม่ที่ให้ความรัก ความเอื้ออาทรห่วงใย
 ทอความเป็นอยู่ของลูก ไม่ทอดทิ้งลูก พฤติกรรมต่าง ๆ ที่พ่อแม่แสดงออกกับเด็กในการอบรม
 เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบให้ความคุ้มครองมากไปจึง... ความเกี่ยวข้องหรืออาจจะกล่าวได้
 ว่า พฤติกรรมของพ่อแม่ที่เข้ากับวิธีการอบรมเลี้ยงดูลูกทั้ง 2 แบบนี้มีลักษณะร่วมกันคือ มีการให้
 ความรัก ความเอาใจใส่ ดูแลให้ความปลอดภัย จากผลการวิจัยครั้งนี้ซึ่งทำการศึกษากับเด็ก
 ไทยที่มาจากครอบครัวที่ครบถ้วนบริบูรณ์พร้อมหน้าทั้งพ่อแม่-ลูกจึงพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบ
 ประชาธิปไตยและแบบให้ความคุ้มครองมากไปทำให้เด็กมีระดับของความเชื่อในอัตลัษิต-ปรัลลัษิต
 ไม่แตกต่างกัน

สำหรับการที่นักวิจัยซึ่งได้ทำการ อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบให้ความคุ้มครองมากไป
 มีความเชื่อในอัตลัษิต-ปรัลลัษิตไม่แตกต่างกันนั้นน่าจะเป็นเพราะว่าการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 2 แบบนี้
 ต่างก็เป็นวิธีการที่ชัดเจนหรือไม่เชื่ออำนาจต่อการพัฒนาการของความเชื่อในอัตลัษิต แอดเลอร์
 (Adler) (Ansbacher and Ansbacher 1956, quoted in Lefcourt 1980: 223)
 ให้เหตุผลว่า

เด็กที่ได้รับการพะเน้าพะนอประคบประหงมมากเกินไปจนไม่เคยมีอิสระที่จะลงมือทำสิ่ง
 ใดด้วยตนเองหรือเด็กที่ถูกทอดทิ้งปล่อยปละละเลย ทางมีแนวโน้มที่จะรับรู้ภาพพจน์ชีวิต
 ของตนเองอย่างผิด ๆ ภาพพจน์ดังกล่าวมักจะเป็นไปในรูปแบบที่ตัวเองคอยกว่าผู้อื่น หรือ
 เป็นผู้ไร้สมรรถภาพ เด็กที่พ่อแม่ให้ความปกป้องเอาใจใส่มากเกินไปจะมีพัฒนาการของ
 ความเชื่อในอัตลัษิตซึ่งกันเหมือนดังเช่นเด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้งในแง่ที่เขาจะถูกกีดกันไม่
 ให้มีโอกาสที่จะเรียนรู้ว่า การแสดงออกซึ่งการกระทำเช่นใดที่จะชักนำให้เขาได้มาซึ่งผล
 การกระทำที่น่าพึงปรารถนา ด้วยเหตุนี้จึงกล่าว ทั้งเด็กที่ถูกเลี้ยงดูแบบให้ความปกป้อง
 คุ้มครองมากไปและเด็กที่ถูกทอดทิ้ง ซึ่งต่างก็ขาดแคลนประสบการณ์ของการเสริมแรงที่
 เป็นผลเนื่องมาจากการกระทำของตนเอง จึงไม่สามารถที่จะประสบความสำเร็จในการ
 สำร็จและค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของเขากับผลของการกระทำที่เกิดขึ้นซึ่ง เป็น
 จุดเริ่มแรกของการเกิดพัฒนาการของความเชื่อในอัตลัษิต กล่าวโดยง่ายก็คือ เด็กที่ไม่
 เคยได้รับการเสริมแรง (Nonreinforcement) ซึ่งหมายถึงเด็กที่พ่อแม่ให้ความคุ้มครอง
 มากไป และเด็กที่ได้รับการเสริมแรงอย่างไม่คงที่แน่นอนเป็นไปตามความขุ่นลงของอารมณ์
 ของพ่อแม่ (Indiscriminate reinforcement) ย่อมจะถูกโน้มนำให้มีความรู้สึกที่ว่า
 ตนเองเป็นผู้ไร้สมรรถภาพในการทำให้ผลการกระทำเกิดขึ้นหรือมีความเชื่อในปรัลลัษิตนั้น
 เอง

ดังนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน่าจะเป็นวิธีการ
 อบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสมที่สุดที่จะ เอื้ออำนวยให้เด็กมีความเชื่อไปในด้านอัตลัษิต แม้ว่ากลุ่ม

นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากไปจะมีความเชื่อในอัครลัทธิไม่แตกต่างจากกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยโดยก็ตาม ($\bar{x} = 10.20$ และ 9.07 ตามลำดับ) ทั้งนี้ เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถ ความคิดเห็น และฝึกทักษะต่าง ๆ ของตนได้อย่างอิสระ ได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เด็กสามารถใช้ศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ การแสดงความรัก ให้ความอบอุ่น ให้ความสนิสนม ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในโอกาสอันควร จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ รู้สึกมั่นคงปลอดภัย และมีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความรับผิดชอบมากกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งและแบบให้ความคุ้มครองมากไป ซึ่งจะ เป็นรากฐานสำคัญของการมีพัฒนาการของความเชื่อไปในด้านอัครลัทธิในที่สุด

1.2 จากการศึกษาความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรัลัทธิของเด็กที่พ่อแม่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า เด็กที่พ่อแม่มีการศึกษาระดับสูง กลาง และต่ำ มีความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรัลัทธิไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ และขัดแย้งกับผลการศึกษาของชานซ์ (Chance 1965) ซึ่งพบว่า เด็กชายที่มารดา มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีความเชื่อในอัครลัทธิสูงกว่าเด็กชายพวกที่มารดา มีการศึกษาระดับต่ำกว่า

* การที่เด็กที่มีพ่อแม่ที่มีการศึกษาระดับสูงกว่า ซึ่งมักเป็นผู้มีสติปัญญา มีความสามารถที่จะเลือกเห็นประสบการณ์และจัดตั้งสภาวะแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้บุตรของตนได้เกิดการพัฒนาการของความเชื่อในด้านอัครลัทธิสูงกว่าพ่อแม่ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ไม่มีคะแนนเฉลี่ยความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรัลัทธิ แตกต่างจากเด็กที่พ่อแม่มีการศึกษาระดับต่ำกว่านั้น อาจเป็นเพราะมีปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือไปจากระดับการศึกษาของพ่อแม่ที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรัลัทธิของเด็กไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เช่น สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของพ่อแม่ อาชีพของพ่อแม่ ขนาดของครอบครัว ลำดับการเกิด จำนวนพี่น้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียนและกลุ่มเพื่อน ซึ่งนับเป็นสภาวะแวดล้อมที่มีอิทธิพลครอบงำเด็กในวัยรุ่นมากที่สุด จนอาจทำให้ความผูกพันที่เด็กมีต่อครอบครัวลดน้อยงกว่าตนเป็นเด็กเล็ก นอกจากนี้แล้ว อิทธิพลของสื่อสารมวลชน ได้แก่ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ฯลฯ อันเป็นผลจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งทำให้ข่าวสารความรู้ต่าง ๆ สามารถแพร่กระจายจากแหล่งหนึ่งไปยังอีกแหล่งหนึ่ง ได้อย่างกว้างขวางรวดเร็ว ก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่น่าจะมีส่วนกระทบต่อแนว

ความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรลัทธิ ไม่น้อย การวิจัยในระยะต่อไปจึงควรศึกษาเกี่ยวกับตัวแปร เหล่านี้ว่าจะมีผลต่อแนวความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรลัทธิของ เด็กหรือไม่ อย่างไร

4.3 จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรลัทธิของนักเรียนชายและหญิง ผลปรากฏว่า นักเรียนชายและหญิงมีความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรลัทธิไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อ 3 ที่ว่านักเรียนชายและหญิงมีความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรลัทธิแตกต่างกัน ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการวิจัยในต่างประเทศของแบรดลีย์

(Bradley 1974) สโตรแมน (Stroman 1976) เมย์ (May 1978) สมิธ (Smith 1979) ซัลตาฟอร์แมกกีโอ (Saltaformaggio 1979) และงานวิจัยของโรห์เนอร์และคณะ (Rohner, et al. 1980) แทกซ์กับผลการศึกษาของแกรนคอลลและคณะ (Grandall, et al. 1965) สโตรแมน (Stroman 1976) สตราทูดากิส (Stratoudakis 1977) ดูทท์เวลเลอร์ (Duttweiler 1980) และทาบาทาบิ (Tabatabai 1981) ซึ่งผลงานวิจัยเหล่านี้ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 ภายใต้หัวข้อเรื่อง งานวิจัยเกี่ยวกับเพศกับความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรลัทธิแล้ว

อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบนี้ก็สอดคล้องกับผลการวิจัยโดยส่วนใหญ่ภายในประเทศซึ่งพบว่า ความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรลัทธิกับเพศไม่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ ผลการวิจัยของจันทร์เพ็ญ เจริญผลารักษ์ (2516) กรรณา กิจชัยัน (2517) มนตรี อนันตรักษ์ (2517) ผกา บุญเรือง (2520) และรุ่งนภา ทิมะ (2522) ยกเว้นแต่งานวิจัยของพจน์ จันทร์วีระกุล (2515) ซึ่งพบว่า เด็กชายและหญิงในชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 มีความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรลัทธิไม่แตกต่างกัน แต่สำหรับในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เด็กชายและเด็กหญิงกลับมีความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรลัทธิแตกต่างกันโดยที่เด็กหญิงมีความเชื่อในอัครลัทธิสูงกว่าเด็กชาย

การที่นักเรียนชายและหญิงไม่มีความแตกต่างกันของความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรลัทธิ อาจจะเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงของสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในปัจจุบันเป็นเหตุให้บทบาทความคาดหวังของสังคมที่มีต่อเพศชายและเพศหญิงเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เพศชายและเพศหญิงมีโอกาสในการได้รับการศึกษาเท่าเทียมกัน ดังข้อค้นพบของบุญเกิม ไพเราะ (2519) ที่ได้ศึกษาสถานภาพและบทบาทของสตรีไทยซึ่งปรากฏว่า ในปัจจุบันนี้ เพศหญิงมีโอกาสได้รับการศึกษาเท่าเทียมกับเพศชาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษาค้นแล้ว จะมีเพศหญิงเพิ่มขึ้นในจำนวนที่มากกว่าเพศชาย และนอกจากนี้ยังเข้าไปมีบทบาทสำคัญในงานอาชีพต่างๆ

อย่างเคียงบาเคียงไหล่กับเพศชาย (จะเห็นได้ว่า มีเพศหญิงเข้าไปมีส่วนร่วมในวงการธุรกิจบริหาร และการเมืองเพิ่มมากขึ้นติดกับสมัยก่อนที่มีแต่เฉพาะผู้ชายเท่านั้น) ไม่ได้ทำแต่งงานบ้านเพียงอย่างเดียว ยิ่งกว่านั้น โดยธรรมชาติแล้วมารุขและสตรีหาได้มีความแตกต่างกันทางด้านสติปัญญาหรือสมองไม่ เหตุแห่งความแตกต่างที่ปรากฏขึ้นให้เห็นเป็นผลมาจากการศึกษาอบรมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ("สตรีแบกภาระสังคมไว้ครึ่งหนึ่ง" 2513: 2-3)

ตามแนวเหตุผลข้างต้นดังกล่าว จึงเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้ เพศชายและหญิงมีสถานภาพและบทบาททางสังคมไม่แตกต่างกัน ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างเด็กนักเรียนชายและหญิงที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กล่าวได้ว่าแทบจะไม่มี ความแตกต่างทางด้านสภาวะแวดล้อมทางการศึกษาที่ได้รับค้ำชู ทั้งนี้เพราะต่างก็เป็นนักเรียนในโรงเรียนมัธยมประเภทสหศึกษาทั้งสิ้น ดังนั้นจึงอาจมีผลให้พบความแตกต่างระหว่างเพศในการศึกษาครั้งนี้ นั่นคือ เพศชายและหญิงไม่มีความแตกต่างกันของแนวความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรลัทธิ

แต่กระนั้นก็ถาม การที่ผลการวิจัยของพจน์ จันทรวิระกุล (2515) พบความแตกต่างระหว่างเพศในแนวทางของความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรลัทธิในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาจเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นว่า สำหรับในกลุ่มเด็กเล็ก (ต่ำกว่าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ลงไปจนถึงเด็กในวัยก่อนเข้าเรียน) แล้ว เด็กเล็กชายและหญิงอาจมีแนวทางของความเชื่อในอัครลัทธิ-ปรลัทธิแตกต่างกัน ซึ่งอาจไม่เหมือนกับข้อค้นพบที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างเด็กโต (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ฉะนั้น จึงควรที่จะมีการศึกษาในเรื่องนี้ให้ถ่องแท้ต่อไป *

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของพ่อแม่กับการอบรมเลี้ยงดูตามการรายงานของตนเอง และการอบรมเลี้ยงดูตามการรายงานของตนเองกับเพศของนักเรียน

2.1 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของพ่อแม่กับการอบรมเลี้ยงดูตามการรายงานของตนเอง ปรากฏผลว่า ระดับการศึกษาของพ่อแม่กับการอบรมเลี้ยงดูตามการรายงานของตนเองในกลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนหญิง และกลุ่มรวม ต่างก็มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, .001 และ .001 ตามลำดับ หมายความว่า พ่อแม่ที่มีการศึกษาระดับสูง กลาง และต่ำ จะมีวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกันในลักษณะทั่วไป โดยที่พ่อแม่ที่มีการศึกษาระดับสูงกว่า มีแนวโน้มที่จะอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยวิธีการที่เหมาะสมหรือเป็นแบบประชาธิปไตยมากกว่าพ่อแม่ที่มีการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผล

การศึกษาของเซียร์สและคณะ (Sears, et al. 1957: 433) ที่ได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูของมารดาที่มีระดับการศึกษาสูงและค่าจำนวน 372 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูง 192 คน ซึ่งได้แก่ มารดาที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมรวมทั้งผู้เข้าโรงเรียนพยาบาล บริหารธุรกิจ หรือวิทยาลัย ส่วนมารดาที่มีการศึกษาจำนวน 180 คน คือ ผู้ที่จบการศึกษาสูงสุดไม่เกินระดับมัธยม เก็บข้อมูลการอบรมเลี้ยงดูด้วยการสัมภาษณ์ ผลจากการเปรียบเทียบปรากฏว่า การอบรมเลี้ยงดูของมารดาที่มีระดับการศึกษาสูงต่างกับมารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำอย่างมีนัยสำคัญในด้านต่อไปนี้ คือ

มารดาที่มีระดับการศึกษาสูง ฝึกช้บ่อยซ้ำกว่า และเข้มงวดน้อยกว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำ ทั้งไม่เข้มงวดมากเกี่ยวกับความเป็นระเบียบและความสะอาด

ใช้เหตุผลในการอบรมมากกว่า แต่ให้รางวัลจริง (Tangible reward) และลงโทษทางกายหรือทำให้เสื่อมเสียตักก็ตรีน้อยกว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำ

มอบหมายให้เด็กทำงานบ้านสม่ำเสมอกว่า

ยอมให้เด็กหึงพาดคนอื่นมากกว่า

ยอมให้เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อพ่อแม่มากกว่า และมีการลงโทษเกี่ยวกับเรื่องนั้นน้อยกว่า

มุ่งหวังให้เด็กรับการศึกษาสูงมากกว่า

ซึ่งอาจจะกล่าวโดยสรุปได้ว่า มารดาที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีการผ่อนปรนในการอบรมเลี้ยงดูบุตรมากกว่ามารดาที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของกฤตยา กฤษฏาวุฒิ (2513) ที่ศึกษาการฝึกอบรมเด็กของบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูงและต่ำกลุ่มละ 80 คน รวม 160 คน ซึ่งมีบุตรชายหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ในโรงเรียนต่าง ๆ 9 แห่งในกรุงเทพมหานคร ทำการรวบรวมข้อมูลการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาด้วยการสัมภาษณ์ ผลปรากฏว่า บิดามารดาที่มีการศึกษาในระดับต่างกันอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ บิดามารดาที่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น ได้ฝึกให้ลูกประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ และฝึกให้ลูกเป็นอิสระมากกว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา แต่บิดามารดาที่มีการศึกษาคำนึงได้มีระเบียบวินัยและลงโทษลูกรุนแรงกว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาสูงอย่างเห็นได้ชัด และสอดคล้องกับข้อค้นพบจากการวิจัยเชิงสำรวจของศักดิ์ดา บุญยไวโรจน์ (2524) ที่ศึกษาแนวปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของผู้ปกครองโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม พบว่า ผู้ปกครองซึ่งส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงและมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี ได้พยายามให้การอบรมเลี้ยงดูในแนวทางที่คาดว่าจะก่อให้เกิดพัฒนาการ

ที่ดีสำหรับบุตรในทุก ๆ ด้าน กล่าวคือ มักจะใช้หลักจิตวิทยาในการอบรมเลี้ยงดูบุตร ใช้วิธีการที่นุ่มนวลและหลีกเลี่ยงวิธีการที่รุนแรง ตลอดจนเปิดโอกาสให้บุตรมีอิสระในการเลือกและตัดสินใจด้วยตนเอง . ในด้านกรรมวิธีทาง โทษ เมื่อเด็กกระทำความผิดร้ายแรง ผู้ปกครองจะไม่ใช้วิธีการรุนแรงหรือลงโทษเด็กด้วยอารมณ์ แต่จะเรียกเด็กมาพูดคุยแจ่มแจ้ง เหตุผลให้เข้าใจแล้วจึงทำโทษ และมีการให้กตริเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) เมื่อบุตรปฏิบัติตามดี

การที่พ่อแม่ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยวิธีการที่เหมาะสมกว่าหรือเป็นแบบประชาธิปไตยมากกว่านั้น อาจอธิบายได้ว่าเป็นเพราะพ่อแม่ที่มีโอกาสศึกษาถึงขั้นสูง โดยส่วนใหญ่แล้วมักเป็นผู้ที่มีสติปัญญาดี มีความสามารถและแรงจูงใจไปสัมฤทธิ์ค่อนข้างสูง ดังนั้น จึงย่อมมีความสามารถที่จะรับรู้ เข้าใจ และก้าวทันต่อแนวความคิดใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรในสมัยปัจจุบัน ตลอดจนรู้จักพิจารณาเลือกใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่ดีและเหมาะสมกว่าพ่อแม่ที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่า ดังที่ซีเยอร์ส (Sears 1957, quoted in Maier 1969: 178) ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับความสำคัญของระดับการศึกษาของมารดาที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูและการพัฒนาบุคลิกภาพของบุตรว่า

ตำแหน่งของมารดาในทางสังคม เศรษฐกิจจะมีผลต่อการพัฒนาการของ เด็กน้อยกว่าการศึกษา เพราะ การศึกษาจะเป็นสิ่งช่วยเตรียมมารดาให้พร้อมที่จะใช้การควบคุมและ การยินยอมที่เหมาะสมในการอบรมเลี้ยงดูบุตร ดังนั้น มารดาที่มีการศึกษาค่าจึงมักมีแนวโน้มที่จะใช้มาตรการที่ไม่เหมาะสมในการควบคุมและยินยอม ซึ่งตรงกันข้ามกับมารดาที่มีการศึกษาสูงที่สามารถจะ เข้าใจวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรในสมัยปัจจุบันได้ดีกว่า จึงยอมรู้จักใช้มาตรการที่ถูกต้องและ เหมาะสมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรมากกว่า

ฉะนั้น ข้าพชนพบในการวิจัยครั้งนี้ว่า ระดับการศึกษาของพ่อแม่มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูบุตร จึงน่าจะ เป็นข้อคิดแกมทำหน้าที่ปกครองและบริหารประเทศระดับสูงได้ นำไปประกอบการพิจารณาไตร่ตรองในแง่ที่ว่าควร จะหาทางส่งเสริมให้พ่อแม่ได้รู้จักเลือกการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยวิธีการที่ถูกต้องและ เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน เพื่อการพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพต่อไปนั้น การที่บุคคลผู้เป็นพ่อแม่มีการศึกษาสูงย่อมจะเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งที่จะ เอื้ออำนวยให้สามารถบรรลุถึงเป้าประสงค์ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยแนวเหตุผลข้างต้นการหาทางเร่งพัฒนา ระบบการศึกษา เพื่อให้พลเมืองทุกคนได้มีโอกาสรับการศึกษาได้อย่าง เต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละบุคคลและอย่าง เป็นการทำถึง

และเท่าเทียมกันจึงน่าจะ เป็นงานที่ควรคำนึงถึงและพึงกระทำเป็นลำดับแรก

2.2 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูความการรายงานของตนเอง กับเพศของนักเรียน ปรากฏว่า การอบรมเลี้ยงดูความการรายงานของตนเองมีความสัมพันธ์ กับเพศของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 แสดงว่า นักเรียนชายและหญิงรายงานว่าคุณ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เซียร์สและคณะ (Sears, et al. 1957: 433) ที่ทำการศึกษาความแตกต่างในการอบรมเลี้ยงดูบุตรชายและหญิง โดยการสัมภาษณ์มารดา 372 คน พบว่า มารดาให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรชายและหญิงแตกต่างกันหลายด้าน อาทิ บุตรชายจะได้รับการอนุโลมให้แสดงการก้าวร้าวมากกว่า ถูกคาดหวังให้ได้รับการศึกษาสูงกว่า และถูกลงโทษด้วยการเมียนตีมากกว่าบุตรหญิง ส่วนบุตรหญิงมักได้รับความรัก ความเอาใจใส่ ได้รับคำชมเชยและถูกเรียกร้องให้มีความเชื่อฟัง มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีมารดาเรียบร้อยเหมาะสมกับมาตรฐานสังคมมากกว่าบุตรชายในระดับอายุเดียวกัน และยังสอดคล้องกับข้อค้นพบของวารินทร์ ม่วงสุวรรณ (2517) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูลูกแบบควบคุมเปรียบเทียบระหว่างเพศ เด็กหญิงจะถูกควบคุมมากกว่าเด็กชาย และยังพบอีกว่า การอบรมเลี้ยงดูลูกแบบให้ความรักเปรียบเทียบระหว่างเพศแล้ว เด็กหญิงจะได้รับความรักจากพ่อแม่มากกว่าเด็กชายด้วย

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าพ่อแม่จะให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกันตามเพศของบุตร โดยที่บุตรหญิงมีแนวโน้มที่จะได้รับการควบคุม เอาใจใส่จากพ่อแม่มากกว่าบุตรชาย อย่างไรก็ตามจากการเปรียบเทียบสัดส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งในตาราง 22 ปรากฏว่า บุตรหญิงรายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งมากกว่าบุตรชาย ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าในสังคมไทยโดยทั่วไปบุตรหญิงมักได้รับการคาดหวังจากพ่อแม่ให้มีการรับผิดชอบในการดูแลตนเอง เช่น การซักผ้า เลื่อนผ้า มากกว่าบุตรชาย และพ่อแม่มีความเข้มงวดกวดขันต่อความประพฤติของบุตรหญิงมากกว่าบุตรชายด้วย ซึ่งสาเหตุ 2 ประการดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้บุตรหญิงรู้สึกว่าคุณเองไม่ได้รับความยุติธรรมจากพ่อแม่ พ่อแม่ไม่ให้ความช่วยเหลือและปล่อยให้ละเลยความเป็นอยู่ของคุณตลอดจนขอบคุคาติเตียนตนเองเสมอ บุตรหญิงจึงรายงานว่าคุณได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งมากกว่าบุตรชาย